

Lesson 1

Bakas missā Tuhanin!

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna te'ed kami we' makajari kami magpakale si ka'am programa inin. Ēnan kami programa inin “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”. Ēnan kami programa inin sa ī, pegge' mabaya' tahāti kami me' Sulat Kanabihanin bang ine tasulat la'i sabab me' a'a mangga'i mabentelin makajari manjari a'a bentel si matahan Tuhan.

Lān inggehin tinuhutbin – lān mabentelin atawa lān mangga'i mabentelin? Mabaya' ke kata'uhanbi lān mabentel amban Tuhanin? Sinulat dem Lapal Tuhanin, “*Hāp pe me' a'a magtiksa' miha lān mabentelin, pegge' dinuhulan du siye.*” (Mateo 5:6)

Kaw niya' me' sinduwehin tapikilde, “Kata'uhan kami ne lān mabentelin. Ga'i ne kami nesessita ngaya me' sulat me' kanabihan tagna'in. Sarang ne si kami me' kata'uhan kamihin!” Bang sa inin tapikilbin, pakale ka'am si bissā Nabi Sulaymanin, dembuwa' me' nabi Tuhanin, pa'inne, “*Niya' lān bentuknen kuwe' bentel si me' a'ahin, saguwa' ka'ujudannen makamatey!*” (Eli'an 14:12)

Diyalem dembuwa' jūd dem Lapal Tuhanin, iye inēnan Kitab Jabur, ekka inakahan we' Nabi Da'ud, sama Nabi Sulaymanin, sabab lān mabentel minemes we' Tuhanin duk we' nesessita si kite kata'uhan lān inin. Tasulatne, “*Ga' niya' a'a bentel si matahan Tuhan, ga' niya' bisan dambuwa'. Kēmon manusiya'in tayikutande Tuhanin. Ga' ne niya' kagunahan Tuhanin si siye. Ga' niya' maghinangan hāp, ga' niya', bisan dambuwa'.*” (Jabur 14:3; Roma 3:10,12) Hangkan sinulat we' Nabi Da'ud dem Kitab Jabur, māku-māku iye, pa'inne, “*Pakitehanun ku lānin, O Tuhan, tolo'anun ku lānnun; pandu'anun ku si mabennal amban ka'uhin!*” (Jabur 25:4,5)

Bang ga'i kite bi pinandu'an we' Tuhanin si lān mabennalin, ga'i isab kata'uhante bi lān mabentelin. Kuwe' kite bi nakanak diki' lepas si Manila' atawa kuwe' bili-bili lepas dem gulangan. Saguwa' inakahan kite bi dem Lapal Tuhanin, pa'inne, “*Ga'i Tuhanin baya' we' niya' bisan dambuwa' lepas... saguwa' kabaya'annen we' kēmon manusiya'in timbul duk*

ngata'uhan tolo' mabennalin.” (2 Petros 3:9; 1 Timoteo 2:4) **Me' bagayku, ga' niya' importante amban inin: we' bugtu' kata'uhannu we' tuhutnu lān mabennalin, iye mapī tudju Tuhanin.**

Si me' programa inin *Lānin duk a'ahin manjari bentel*, istadihante bi Kitab pinagturul-turul. Tuhut-tuhutte bi me' aka-aka me' nabi Tuhanin dembuwa'-dembuwa' amban tagna' sampay si ka'ubusan. Pegge' me' bissā Tuhanin niya' tagna'ne duk niya' tuggune. Hangkan niat kamihi, magistadi me' istori inaka diyalem Kitab, bu tagna'ante si tagna' inaka we' Tuhanin, hātinan amban po'onne te'edin.

Ekka ta'ayate importante sabab Tuhanin duk me' nabihin. Tasabutte we' bisan **ekka nabi** nulat me' sinulat dem Kitab, **luwal hadja dembuwa' mangurung pikilan** si me' nabihin: **Tuhanin. Ekka istori sinulat** dem Kitab we' me' nabihin, saguwa' **dembuwa' hadja lapalne te'edin: Aka-aka Hāp bang sa'ingge duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan.**

Hangkan pabuyu'-buyu' kami si ka'am: pakale ka'am pahāp-hāp duk magtuyu' ka'am pakale si programa *Lānin duk a'ahin manjari bentel*. Niya' eli'an pina'in: “Bang ga'i kite pahali ujud usikan kite” duk “Bang taha' napasten ujud lalem akasten.” Sali' du isab, inakahan kite we' Tuhanin dem lapalnen we' “*tumbasan Tuhanin du hāp sasuku magtuyu' te'ed mangapas iyehin.*” (Hibrani 11:6) Bang a'ahin magtuyu' te'ed ngapas iye, inin pananggung Tuhan siyehin: “*Bang apasbi ku dembūs-būs ateybin, takasuwa'bi du ku!*” (Irmiya 29:13)

Tu'u si programa *Lānin duk a'ahin manjari bentel*, tambahante du kata'uten sabab Tuhanin duk Lapalnen. Kata'uhannu ke bang sa'ingge Tuhanin? Atawa bang amban nekura' seyitanin? Kata'uhannu bang ine jānnen hangkan pinapanjari manusiya'in we' Tuhanin? Atawa bang sa'ingge dusehin pa'asek dem dunya – bu tagna' du pinapanjari we' Tuhanin hāp hadja? Bakas tabatsanu ke istori meke'ulali' sabab Nabi Nu duk laseyin? Kata'uhannu te'ed me' sinulat we' me' nabihin? Kata'uhannu bang we'ey Nabi Ibrahim inēnan *Bagay Tuhanin*? Makajari ke pahātihannu si me' bagaynun atawa anaknun lapal me' nabihin?

Palabey ne ibuhan tahun missā Nabi Ayyub, tilewne, “*Sa'ingge makajari duk a'ahin bentel si matahan Tuhan?*” (Ayyub 9:2) Kata'uhannu bang ine sambung Tuhanin pu si Nabi Ayyub? Kata'uhannu ke bang ka'u, sa'ingge kew makajari bentel si matahan Tuhanin? Bang mabaya' kata'uhannu sambung Tuhanin si panilew inin duk ekka panilew seddili, da'akte kew pakale si programa *Lānin duk a'ahin manjari bentel*. To'o, Lapal Tuhanin lalem, hāp, meke'ulali', ellum, duk balakatan. Duk niya' pe: ga' niya' tinapukan we' Lapal Tuhanin. Pakitehanne te'ed bang sa'ingge manusiya'in. Pina'in dem Kitab: “*Ga' niya' bisan ine katapukante amban Tuhan pegge' kēmon pinapanjarinen tampal si pagmatahanne. Duk*

si pesōngan kēmon kite bi subey paharap si iye magbennal sabab kēmon kahinanganten bi.” (Hibrani 4:13)

Kuwe'itu, niya' importante subey tasabutte bi ellew inin. Iye ne inin: **Bakas missā Tuhanin!** Tuhanin, Malangkewin, bakas missā! Bakas missā Tuhanin si manusiya' duk mabaya' Tuhanin missā si ka'u! Bang upama niya' tasangkanu sulat amban dembuwa' sultan balakatan si lahat tala, batsanu ke sulat iyan? Pikilnu ke me' sinulatnen? Asipnu ke bissā sultan iyan? Mas pesōng pe subey kite bi ngasip bang iye mamissā si kitehin bi, Tuhan Malangkewin!

Sa'ingge bissā Tuhan si manusiya'in? Inakahan kite dem Kitab, *“Masa awwalley Tuhanin daran magpasampay bissānen pitu si me' kapapu'anten bi duk magseddili-seddili pamasampayne bissāne si siyehin. Me' **kanabihanin magpalata' bissānen.**”* (Hibrani 1:1) Awe', me' ekkahin binissā we' Tuhanin **palabey amban me' nabi.** Metu'uhin, pinene' we' Tuhanin a'a sinduwehin magpalata' Lapalnen duk nulat Lapalnen dem katas ilikid. Inaka dem Kitabin: *“Essebun bi pina'inku inin pegge' importante manamal, we' ga' niya' a'a bang dihananne hadja ta'u magpahāti me' pinasulat we' Tuhan dem kitabin. Pegge' me' bissā Tuhan dem kitabin duma'in amban pikilan manusiya'. Saguwa' me' a'a ginuna Tuhan magpalata' lapalnen, pagbaya'an we' Niyawa Tuhanin hangkan tabissāde duk sulatde me' bissā Tuhanin.”* (2 Petros 1:20,21)

Makajari si' Tuhanin nulat Kitabin dihananne atawa makajari si' da'akne mala'ikatin nulat. Saguwa' duma'in sa miya'an hinangannen. Mene' iye a'a ordinari, nulat para si iye. Me' a'a inin ēnante nabi. Me' nabi Tuhanin arak sali' duk sekretari. Tuhanin ngurungan siye pikilan bang ine subey sinulatden, ubus bu sulatde. Saguwa', kawakilan siye dangan-dangan we' Tuhanin nulat Lapalnen si di bissāhande. **Pikilinan inurungan we' Tuhanin, saguwa' magmātabat Tuhanin si pag'a'a me' nabihin dangan-dangan.** Dem Kitabin duma'in tasulat hadja me' bissā tina'at te'ed we' Tuhanin, saguwa' niya' isab tasulat me' pikilan manusiya' duk pangampun-ngampun duk problema me' a'a kuwe' ka'u duk aku. Diyalem me' istori dem Kitabin takitete bang sa'ingge me' a'ahin tinabangan atawa ilegga we' Tuhanin. Mabaya' Tuhanin magpakite bang sa'ingge iye, duk sa'ingge kite makajari patapit si iye.

Ine jānnen hangkan Tuhanin ngurung pikilan si me' nabihin nulat dem Kitabin? Urunganne siye pikilan supaya a'a magpangkat-mamangkat in makajari kata'uhan bang ine kabaya'an Tuhanin duk supaya tasabutde. Missā Tuhanin si me' nabihin pegge' **mabaya' iye missā si ka'u duk si aku** palabey amban me' bakas tasulatden! Kēmon binissā we' Tuhanin palabey amban me' nabihin niya' kagunahanne si kite bi ma'ellum kuwe'ituhin. Mabaya' Tuhanin we' kite bi dangan-dangan kata'uhante bi **hāti lapal** me' nabihin.

Kaw niya' sinduwehin ka'am, tapikilbi, “Ah, ga'i nesessita we' kata'uhanku bang ine sinulat we' me' nabi tagna'in. Ga'i importante lapalden si aku. Dangan-dangan me' nabihin niya' hinanganne. Tekka nabi dembuwa'in, hinangne me' dina'ak si iyehin duk matey. Ubus tekka nabi seddilihin, hinangne me' dina'ak si iyehin duk matey...bu sa miya'an kēmon. Kite bi ma'ellum kuwe'ituhin ga'i nesessita kata'uhan bang ine pina'in we' me' nabi tagna'in!” Sa miya'an ke pikilannun? Ga'i magtuhut pikilan Tuhanin duk pikilan sa miya'an! Pakale kew bang ine pina'in Tuhanin,

“Sabennal akahante ka'am, samanta'an tu'u pe dunyahin duk langitin, ga' niya' bisan dambuwa' batang duk dambuwa' balis inānan amban sara'in. Ga'i makajari we' ga'i binali sara'in samanta'an ga' pe kiyamat. Hangkan sine-sine ngalanggalan sara'in, bisan me' sara' ga' niya' tantu baline, duk tolo'anne isab sinduwehin ngalanggalanne, iye du madiyahawa' te'ed dem pagbaya'an Tuhanin!” (Mateo 5:18,19) *“Kēmon tasulat dem kitabin pinasulat we' Tuhanin duk niya' kagunahanne bang magtolo' kite tolo' mabennalin duk bang tolo'ante me' bakas kapagdusehin, duk bang pamabentelte me' a'a maniya' hinangande ga'i tumu'unin, duk pamanolo'te me' addat mahāpin!”* (2 Timoteo 3:16)

Bugtu', kēmon sinulat we' me' nabihin hadje balinen, pegge' sinulat we' de supaya a'ahin kemuwe awwal jaman sampay si pesōngan makajari kata'uhande bang ine hinang Tuhanin supaya a'ahin timbul. Kata'uhannu ke bang ine bakas sinulat we' kanabihanin? Mabaya' Tuhanin we' kata'uhante Lapalnen, kahagad duk nuhut! Pa'in kitabin: *“...kabugtu'an kami we' to'o me' pina'in kanabi-nabihan awwalley sabab Almasihin. Subey te'ed asipbi pina'innen pegge' kuwe' iyan payita'an ninag dem kalindeman!”* (2 Petros 1:19)

To'o, bang petekka niya' takaletē sinduwe nagga' si Lapal Tuhanin, magpa'in, “Ga'i iyan kapangandelan! Ekka sala'ne! Bakas ginanti'an!” Saguwa' **sine-sine nagga' Lapal Mabennalin, iye sinagga'nen, Tuhanin.** Niya' eli'an pina'in, “Ga'i pessa' batuhin we' pugad!” Lapal Tuhanin iye batuhin, duk a'ahin pugadin! Ga'i makajari we' Lapal Tuhanin ginanti'an we' manusiya' – saguwa' Lapal Tuhan mabennalin makajari ganti'anne manusiya'in! Tuhanin balakatan duk ta'u iye manteyan Lapalne mang ga' niya' tamanannen. Iye te'ed pina'in we' Panuhutanin dem Kitab Injil: *“Palabey hadja langitin duk dunyahin, saguwa' bang bissākun asal ga'i usa'!”* (Mateo 24:35)

Ekka me' a'ahin sagga'de Lapal Tuhanin pegge' jānan takite bang ine diyalem ateyden. Pakalehun bi bang ine pina'in Tuhanin sabab di Lapalnen: *“Lapal Tuhanin balakatan duk maka'urung umul salama-lama. Lapal Tuhanin dalil kalis talem, saguwa' pasōng pe talemnen*

amban kalis pegge' lagbas bisan pī dem ateyte duk niyawate. Duk Lapal Tuhanin maginta'u bang ine dem pikilan duk dem atey manusiya'in." (Hibrani 4:12)

Awe', balakatan Lapal Tuhanin; missā pī dem ateyte. Me' sulat dem Kitabin pesōng tiggel amban kēmon sulat dem dunyahin, bu importante pe para si kēmon a'a dangan-dangan. Ga' niya' pesōng importante amban Lapal Tuhanin. Saguwa', Lapal Tuhanin kuwe' dalil buwas duk kenna. Maguyun kite bi kēmon we' hāp kinakan buwas duk kennahin duk ngurung basag si barante. Saguwa' bang ga'i ku manganne ga' niya' baline si aku. Subey ku manganne. Arak du isab sa miya'an Lapal Tuhanin, urungne basag ateyten saguwa' subey kite dalil manganne bang kite mabaya' we' niya' baline si kite bi. Hangkan pa'in Tuhanin, “*Duma'in hadja kinakan maka'ellum manusiya'in saguwa' iye maka'ellum manusiya'in me' bissā Tuhanin.*” (Mateo 4:4) Luwal me' a'a **magtiksa' miha lān mabentelin** iye dinuhulanin. (Mateo 5:6) Bang ka'u, magtiksa' ke kew mabaya' si Lapal Tuhanin? Kuwe' kinakan du iyan, kinakan hāp. Duma'in iyan kinakan makabasag barannun saguwa' kinakan makabasag ateynun duk niyawanun.

Manjari, ngajunjung kami si ka'am kēmon matinalew si Tuhan duk mamahadje Lapalnen: Magtuyu' ka'am pakale kahaba' pinahelling programa inin *Lānin duk a'ahin manjari bentel*. Bang hinangbi iyan pesōng du kata'ubin sabab bakas binissā Tuhanin palabey amban me' kanabihannen duk ta'ayabi bang sa'ingge ka'am makajari manjari bentel si matahan Tuhan Masutsihin. Bakas missā Tuhanin – bu mabaya' missā Tuhanin si ka'u!

Sōng ubus ne programa inin ellew inin, saguwa' niya' pe dembuwa', mabaya' pahāti kami. Si me' programa inin ga' niya' tapikil kami bisan ine atawa sine-sine luwal me' tabatsa dem sulat kanabihan Tuhanin. Kami me' manulat programa inin ga' niya' kata'uhan kami seddili amban me' pinakita'u we' Tuhan, iye mabennal amban dem Kitabin. To'o te'ed me' sinulat we' Nabi Yahiya anak Jakariyahin dem Kitab Injil, pa'inne: “*Ga' niya' kapatut a'a bang duma'in pangurung we' Tuhan si iye.*” (Yahiya 3:27) Ga'i kami ngandel si di kata'u kamihi. **Iye hadja tinuhut kamihi Lapal Tuhanin, ga' niya' seddili.** Duk iye hadja kabaya'an kamihi magpasaplag me' bissā Tuhan dem Lapalnen palabey amban kanabihannen.

Kata'uhannu bang ine bissā Tuhanin dem sulat me' kanabihanin? Dembuwa' ke kew me' a'a magtiksa' miha lān mabentelin? Diyalem Lapalnen pinakita'u we' Tuhanin dinen, duk pakita'une lānin supaya a'ahin timbul. Da'akte kew pasumbaya' si kami ngaya amban dem Kitabin tu'u si programa *Lānin duk a'ahin manjari bentel* supaya tasabutnu te'ed me' bakas pina'in Tuhanin. Pa'in Lapal Tuhanin: “*Kēmon*

pinasulat we' Tuhan dem kitab awwalley, pamanolo' kite bi supaya kite bi ta'u magsandal bang dem kasusehan duk supaya asig ateyten bi duk ga'i usa' pangase-ngasete bi si Tuhanin.” (Roma 15:4)

Karayaw bugtu' dem ateyte bi dembuwa' inin: **Bakas missā Tuhanin duk kabaya'annen we' kēmon a'a pakale duk ellum!** Bang a'a bahi' ke kew atawa bata', lella ke atawa dende, dayahan ke atawa miskin, pa'in Tuhanin si ka'am kēmon: *“Pakale ka'am! Lukahun bi teyingebin duk patapit ka'am si aku. Pakale ka'am supaya ellum du niyawabin!”* (Shi'ya 55:3)

Me' bagayku, sinna ku we' bakas pakale ka'am. Si programa balik pakalehan kami ka'am lesson kaduwenen. Tayitelnen: “Sa'ingge Tuhanin?”

Karayaw iledjiki'an kew sasangnu mamikil-mikil sabab bissā Tuhan si ka'uhin, pa'inne:

“Pakale ka'am! Lukahun bi teyingebin duk patapit ka'am si aku. Pakale ka'am supaya ellum du niyawabin!” (Shi'ya 55:3)

Wassalam